

Νοσοκομειακή Περίθαλψη και Ασφάλεια των Ασθενών

Ελένη Κυρίτση

Hospital Care and Safety of the Patients

PhD, Καθηγήτρια Α΄ Νοσηλευτικής,
ΤΕΙ Αθήνας, Αθήνα

Φαίνεται να είναι κοινά αποδεκτό, ότι οι επιστήμονες υγείας οφείλουν να πράττουν κατά την Ιπποκρατική παραίνεση «*ωφελείν ή μη βλάπτειν*», προσπαθώντας κατά την άσκηση του έργου τους να τηρούν όλους εκείνους τους κανόνες και τις αρχές που αποσκοπούν όχι μόνο στην αποκατάσταση της σωματικής και ψυχικής υγείας του ασθενούς, αλλά και στην πρόληψη επιπρόσθετης συναισθηματικής και σωματικής βλάβης.

Αυτό, καθιστά αναγκαίο, η εκπαίδευσή τους να στοχεύει στην ευρύτερη καλλιέργειά τους, πέραν των απαραίτητων γνώσεων, της απόκτησης δεξιοτήτων και της τεχνικής τους επάρκειας, ώστε να εγγυώνται και να επιδιώκουν την πλήρη ασφάλεια των ασθενών¹.

Ως «ασφάλεια των ασθενών» νοείται η προστασία των ασθενών από πρόσθετα προβλήματα ή ενδεχόμενες βλάβες που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη. Όπως δείχνουν πρόσφατες μελέτες, σε έναν όλο και μεγαλύτερο αριθμό χωρών, διαπράττονται ιατρονοσηλευτικά σφάλματα στο 10% περίπου των περιπτώσεων νοσηλείας στο νοσοκομείο, ενώ παράλληλα παρατηρούνται ανεπιθύμητα περιστατικά σε όλα τα επίπεδα της υγειονομικής περίθαλψης².

Κάθε στάδιο της παροχής φροντίδας εμπεριέχει έως ένα βαθμό κίνδυνο για την ποιότητά της. Οι εκτιμήσεις δείχνουν, ότι στις αναπτυγμένες χώρες ένας στους δέκα ασθενείς βλάπτεται κατά τη διάρκεια της ενδονοσοκομειακής νοσηλείας, ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες, η πιθανότητα βλάβης των ασθενών στα νοσοκομεία είναι υψηλότερη από ότι στα βιομηχανοποιημένα έθνη. Ο κίνδυνος σε μερικές αναπτυσσόμενες χώρες είναι τουλάχιστον 20 φορές υψηλότερος από αυτόν στις αναπτυγμένες χώρες^{2,3}.

Περίπου, 1.4 εκατομμύρια άνθρωποι πάσχουν παγκοσμίως από τις λοιμώξεις που αποκτιούνται στα νοσοκομεία. Τουλάχιστον 50% του ιατρικού εξοπλισμού στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι ακατάλληλο προς χρήση ή μόνο εν μέρει χρησιμοποιήσιμο. Συχνά ο εξοπλισμός δεν χρησιμοποιείται λόγω της έλλειψης δεξιοτήτων ή απαραίτητου υλικού. Κατά συνέπεια, οι διαγνωστικές διαδικασίες ή οι παρεμβάσεις δεν μπορούν να εκτελεστούν. Αυτό οδηγεί σε πλημμελή ή επικίνδυνη διάγνωση ή σε θεραπεία που μπορεί να αποτελέσει απειλή για την ασφάλεια των ασθενών και μπορεί επίσης να οδηγήσει σε σοβαρό τραυματισμό ή σε θάνατο².

Σε μερικές χώρες, το ποσοστό των εγχύσεων που δίνονται με τις σύριγγες

Υπεύθυνη αλληλογραφίας:
Ελένη Κυρίτση,
Μαγνησίας 47, 142 32 Περισσό,
τηλ.: 210 2586806
e-mail: ekyr@theiath.gr

ή τις βελόνες που επαναχρησιμοποιούνται, χωρίς αποστείρωση, είναι τόσο υψηλό που φθάνει το 70%. Αυτό εκθέτει εκατομμύρια ανθρώπων στις μολύνσεις. Κάθε έτος, οι επισφαλείς εγχύσεις προκαλούν 1.3 εκατομμύρια θανάτους, πρώτιστα που οφείλονται στους αιματογενώς μεταδιδόμενους παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως ο ιός της ηπατίτιδας Β και C και ο HIV.

Η χειρουργική επέμβαση είναι μια από τις πιο σύνθετες επεμβάσεις υγείας και υπολογίζεται, ότι περισσότεροι από 100 εκατομμύρια άνθρωποι ετησίως υποβάλλονται σε χειρουργική επέμβαση για διαφορετικούς ιατρικούς λόγους. Τα προβλήματα που συνδέονται με τη χειρουργική ασφάλεια στις αναπτυσσόμενες χώρες αποτελούν το ήμισυ από τα αποφευκτέα δυσμενή γεγονότα που οδηγούν στο θάνατο ή στην αναπηρία^{2,3}.

Ένας επιπλέον σημαντικός παράγοντας που ευθύνεται για την μη ασφάλεια των ασθενών είναι η έλλειψη νοσηλευτών. Από έρευνες έχει βρεθεί ότι η έλλειψη νοσηλευτών και το επίπεδο εκπαίδευσής τους βαθμολογούνται ως τις σημαντικότερες παραμέτρους που ευθύνονται για την ασφάλεια και τη θνησιμότητα των ασθενών στα νοσοκομεία. Από πρόσφατες έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι πρωτίστως οι νοσηλευτές έχουν την κύρια ευθύνη για την πρόληψη βλάβης των ασθενών στο νοσοκομείο^{4,5}.

Τα τελευταία χρόνια, οι χώρες έχουν αναγνωρίσει όλο και περισσότερο τη σημασία της ασφάλειας του ασθενούς, η οποία αποτελεί θεμελιώδη αρχή της φροντίδας υγείας. Οι βελτιώσεις στην ασφάλεια των ασθενών απαιτούν μια σειρά από ενέργειες που αποσκοπούν στην ασφαλή

εκτέλεση των διαδικασιών, στην περιβαλλοντική ασφάλεια και στη διαχείριση κινδύνων, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου λοιμώξεων, της ασφαλούς χρήσης των φαρμάκων, της ασφάλειας του εξοπλισμού και της ασφαλούς κλινικής πρακτικής. Η ασφάλεια του ασθενούς είναι ένα σοβαρό παγκόσμιο ζήτημα δημόσιας υγείας και κατέχει πρωτεύουσα θέση στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υγεία. Το 2005, τα κράτη μέλη θέσπισαν ένα μηχανισμό για τη συζήτηση των θεμάτων που αφορούν την ασφάλεια των ασθενών και για την προώθησή τους ως αντικείμενο προτεραιότητας στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης^{2,3}.

Βιβλιογραφία

1. Γουλεμάτης Β. Διαχρονική Ανάλυση των Ιατρικών Λαθών. Πρακτικά Ημερίδας της Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών, 8 Δεκεμβρίου 2008
2. Διαδικτυακή σελίδα : http://www.who.int/topics/patient_safety/en/. Ημερομηνία πρόσβασης: 1-3-09.
3. Διαδικτυακή σελίδα : http://ec.europa.eu/health-eu/care_for_me/patient_safety/index_el.htm Ημερομηνία πρόσβασης: 1-3-09
4. Linda H. Aiken, Sean P. Clarke, Robyn B. Cheung, Douglas M. Sloane, Jeffrey H. Silber. Educational Levels of Hospital Nurses and Surgical Patient Mortality. JAMA, September 24, 2003, vol 290, No 12, p.1617-1623.
5. Khurshid Khawaja, Rozmin Nizar, Rashida J Merchant, Jacqueline Dias, Irma Bustamante-Gavino, Amina Malik. A systematic approach of tracking and reporting medication errors at a tertiary care university hospital, Karachi, Pakistan. Therapeutics and Clinical Risk Management 2008;4(4) 673-679